

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (penktoji kolegija) SPRENDIMAS

2024 m. vasario 22 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Mokėjimo paslaugos vidaus rinkoje – Direktyva (ES) 2015/2366 – 4 straipsnio 3 ir 5 punktai – Mokėjimo paslauga arba operacija – Direktyva 2009/110/EB – 2 straipsnio 2 punktas – Elektroninių pinigų leidimas – Mokėjimo įstaigos atliekamas klientų lėšų laikymas be konkretaus mokėjimo nurodymo – Kvalifikacija“

Byloje C-661/22

dėl Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2022 m. spalio 19 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2022 m. spalio 20 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

UAB „ABC Projektai“, buvusi UAB „Bruc Bond“,

prieš

Lietuvos banką

TEISINGUMO TEISMAS (penktoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas E. Regan, teisėjai Z. Csehi (pranešėjas), M. Ilešič, I. Jarukaitis ir D. Gratsias,

generalinis advokatas M. Campos Sánchez-Bordona,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- UAB „ABC Projektai“, buvusios UAB „Bruc Bond“, atstovaujamos advokato J. Jarusevičiaus ir P. Grendelio,
- Lietuvos vyriausybės, atstovaujamos V. Kazlauskaitės-Švenčionienės ir E. Kurelaitytės,
- Čekijos vyriausybės, atstovaujamos J. Očková, M. Smolek ir J. Vlácil,

* Proceso kalba: lietuvių.

- Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos J. Möller ir A. Hoesch,
- Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos B. Majczyna,
- Europos Komisijos, atstovaujamos C. Auvret, S. L. Kalėdos, A. Steiblytės ir H. Tserepa-Lacombe,

susipažinęs su 2023 m. spalio 5 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2015 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2015/2366 dėl mokėjimo paslaugų vidaus rinkoje, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 2002/65/EB, 2009/110/EB ir 2013/36/ES bei Reglamentas (ES) Nr. 1093/2010 ir panaikinama Direktyva 2007/64/EB (OL L 337, 2015, p. 35), 4 straipsnio 3 ir 5 punktų ir 2009 m. rugsėjo 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/110/EB dėl elektroninių pinigų įstaigų steigimosi, veiklos ir riziką ribojančios priežiūros, iš dalies keičiančios Direktyvas 2005/60/EB ir 2006/48/EB ir panaikinančios Direktyvą 2000/46/EB (OL L 267, 2009, p. 7), 2 straipsnio 2 punkto išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant UAB „ABC Projektai“, buvusios UAB „Bruc Bond“, ir Lietuvos banko ginčą dėl anksčiau *ABC Projektams* išduotos mokėjimo įstaigos licencijos panaikinimo.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Direktyva 2009/110

- 3 Direktyvos 2009/110 7 konstatuojamojoje dalyje nurodyta:

„Derėtų įvesti aiškią elektroninių pinigų apibrėžtį, kuri būtų techniškai neutrali. Ta apibrėžtis turėtų apimti visas situacijas, kai mokėjimo paslaugų teikėjas išleidžia iš anksto apmokėtą saugomą vertę mainais į pinigus, kuri gali būti panaudota mokėjimo tikslais, nes trečiosios šalys ją priima kaip mokėjimą.“

- 4 Direktyvos 2009/110 1 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Šioje direktyvoje nustatomos elektroninių pinigų leidimo taisyklės, pagal kurias valstybės narės pripažįsta šias elektroninių pinigų išleidžų kategorijas:

- a) kredito įstaigos, kaip apibrėžta [2006 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2006/48/EB dėl kredito įstaigų veiklos pradėjimo ir vykdymo (OL L 177, 2006, p. 1)] 4 straipsnio 1 punkte <...>;

- b) elektroninių pinigų įstaigos, kaip apibrėžta šios direktyvos 2 straipsnio 1 punkte <...>;
- c) pašto pinigų persiuntimo sistemų (žiro) įstaigos <...>;
- d) Europos centrinis bankas ir nacionaliniai centriniai bankai <...>;
- e) valstybės narės ar jų regionų arba vietos valdžios institucijos <...>“
- 5 Direktyvos 2009/110 2 straipsnyje „Sąvokų apibrėžtys“ nustatyta:
- „Šioje direktyvoje:
1. elektroninių pinigų įstaiga – juridinis asmuo, kuriam pagal II antraštinę dalį išduotas leidimas leisti elektroninius pinigus;
 2. elektroniniai pinigai – išleidėjui pateikiamu reikalavimu išreikšta, elektroninėse, įskaitant, magnetines, laikmenose saugoma piniginė vertė, kuri išleidžiama gavus lėšas, skirta mokėjimo operacijoms, kaip apibrėžta [2007 m. lapkričio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2007/64/EB dėl mokėjimo paslaugų vidaus rinkoje, iš dalies keičiančios direktyvas 97/7/EB, 2002/65/EB, 2005/60/EB ir 2006/48/EB ir panaikinančios Direktyvą 97/5/EB (OL L 319, 2007 12 5, p. 1),] 4 straipsnio 5 punkte, atlikti ir priimama fizinių arba juridinių asmenų, neskaitant elektroninių pinigų išleidėjo;
- <...>“
- 6 Direktyvos 2009/110 10 straipsnyje „Draudimas leisti elektroninius pinigus“ nurodyta:
- „Nedarant poveikio 18 straipsnio nuostatomis, valstybės narės draudžia fiziniams ar juridiniams asmenims, kurie nėra elektroninių pinigų išleidėjai, leisti elektroninius pinigus.“
- Direktyva 2013/36/ES*
- 7 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2013/36/ES dėl galimybės verstis kredito įstaigų veikla ir dėl riziką ribojančios kredito įstaigų ir investicinių įmonių priežiūros, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2002/87/EB ir panaikinamos direktyvos 2006/48/EB bei 2006/49/EB (OL L 176, 2013, p. 338), 9 straipsnio „Draudimas asmenims ar įmonėms, kurios nėra kredito įstaigos, verstis indėlių ar kitokių grąžintinų lėšų priėmimu iš visuomenės“ 1 dalyje numatyta:
- „Valstybės narės draudžia asmenims arba įmonėms, kurios nėra kredito įstaigos, verstis indėlių ar kitokių grąžintinų lėšų priėmimu iš visuomenės.“
- Direktyva 2015/2366*
- 8 Direktyvos 2015/2366 1 straipsnio „Dalykas“ 1 dalyje nustatyta:
- „Šioje direktyvoje nustatomos taisyklės, pagal kurias valstybės narės nustato šias mokėjimo paslaugų teikėjų kategorijas:
- <...>

b) elektroninių pinigų įstaigos, kaip apibrėžta Direktyvos 2009/110/EB 2 straipsnio 1 punkte, įskaitant pagal tos direktyvos 8 straipsnį ir nacionalinę teisę tų įstaigų filialus, kai tokie filialai yra [Europos] Sąjungoje, o jų pagrindinės buveinės yra už Sąjungos ribų, kiek tų filialų teikiamos mokėjimo paslaugos yra susijusios su elektroninių pinigų išleidimu;

<...>

d) mokėjimo įstaigos;

<...>“

9 Direktyvos 2015/2366 4 straipsnio „Apibrėžtys“ 3, 4, 5, 12 ir 23 punktuose nustatyta:

„Šioje direktyvoje vartojamų terminų apibrėžtys:

<...>

3. mokėjimo paslauga – viena ar daugiau I priede nurodytų rūšių verslo veikla;

4. mokėjimo įstaiga – juridinis asmuo, kuriam pagal 11 straipsnį buvo išduotas leidimas teikti ir vykdyti mokėjimo paslaugas visoje Sąjungoje;

5. mokėjimo operacija – mokėtojo ar jo vardu arba gavėjo inicijuotas lėšų įmokėjimo, pervedimo arba išėmimo veiksmas, nesvarbu, kokie yra mokėtojo ir gavėjo vienas kitam prisiimti įsipareigojimai, susiję su operacija;

<...>

12. mokėjimo sąskaita – vieno ar kelių mokėjimo paslaugų vartotojų vardu atidaryta sąskaita, naudojama mokėjimo operacijoms vykdyti;

<...>

23. tiesioginis debetas – mokėjimo paslauga, kurią teikiant lėšos nurašomos iš mokėtojo mokėjimo sąskaitos, kai mokėjimo operaciją inicijuoja gavėjas, remdamasis gavėjui, gavėjo mokėjimo paslaugų teikėjui, arba mokėtojo mokėjimo paslaugų teikėjui duotu sutikimu.“

10 Šios direktyvos 10 straipsnis „Apsaugos reikalavimai“ suformuluotas taip:

„1. Valstybės narės arba kompetentingos institucijos reikalauja, kad mokėjimo įstaiga, kuri teikia mokėjimo paslaugas, kaip nurodyta I priedo 1–6 punktuose, apsaugotų visas iš mokėjimo paslaugų vartotojų arba per kitą mokėjimo paslaugų teikėją gautas lėšas mokėjimo operacijoms vykdyti vienu iš šių būdų:

a) lėšos niekada negali būti laikomos kartu su kitų fizinių arba juridinių asmenų, ne mokėjimo paslaugų vartotojų, kurių vardu tos lėšos laikomos, lėšomis ir, jei po lėšų gavimo dienos einančios darbo dienos pabaigoje jas vis dar turi mokėjimo įstaiga ir jos dar nėra pristatytos gavėjui ar nėra pervestos kitam mokėjimo paslaugų teikėjui, jos deponuojamos atskiroje kredito įstaigos sąskaitoje arba investuojamos į saugų, likvidų mažos rizikos turtą, kaip

apibrėžta buveinės valstybės narės kompetentingų institucijų; ir jos pagal nacionalinę teisę yra apsaugotos mokėjimo paslaugų vartotojų naudai nuo mokėjimo įstaigos kreditorių reikalavimų, visų pirma nemokumo atveju;

b) lėšos apdraudžiamos pagal draudimo liudijimą ar joms taikoma kita panaši garantija, išduota draudimo bendrovės ar kredito įstaigos, nepriklausančios tai pačiai kaip ir mokėjimo įstaiga grupei, tokiai sumai, kuri neapdraudus pagal draudimo liudijimą ar neturint kitos panašios garantijos būtų buvusi atskirta, ir kuri išmokama tuo atveju, kai mokėjimo įstaiga negali įvykdyti savo finansinių įsipareigojimų.

2. Kai iš mokėjimo įstaigos reikalaujama apsaugoti lėšas pagal 1 dalį ir tų lėšų dalis turi būti naudojama būsimoms mokėjimo operacijoms vykdyti, o likusi suma – paslaugoms, kurios nėra mokėjimo paslaugos, teikti, 1 dalies reikalavimai taip pat taikomi tai būsimoms mokėjimo operacijoms vykdyti skirtai lėšų daliai. Kai ši lėšų dalis yra kintama arba jos dydis nežinomas iš anksto, valstybės narės mokėjimo įstaigoms leidžia taikyti šią dalį remdamosi pavyzdine dalimi, kuri turi būti naudojama mokėjimo paslaugoms teikti, jei tokia pavyzdinė dalis gali būti pagrįstai nustatyta remiantis ankstesniais duomenimis tenkinant kompetentingų institucijų reikalavimus.“

11 Direktyvos 2015/2366 11 straipsnio „Leidimo išdavimas“ 1 dalyje įtvirtinta:

„Valstybės narės reikalauja, kad įmonės, išskyrus nurodytas 1 straipsnio 1 dalies a, b, c, e ir f punktuose ir išskyrus pagal 32 ar 33 straipsnį išimtimi besinaudojančius fizinius ar juridinius asmenis, ketinančius teikti mokėjimo paslaugas, prieš pradėdamos teikti mokėjimo paslaugas gautų leidimą vykdyti mokėjimo įstaigos veiklą. <...>“

12 Minėtos direktyvos 18 straipsnio „Veikla“ 1–5 dalyse numatyta:

„1. Be mokėjimo paslaugų teikimo[,] mokėjimo įstaigos turi teisę vykdyti šią veiklą:

a) teikti operacijų ir glaudžiai susijusias papildomas paslaugas, pavyzdžiui, užtikrinti mokėjimo operacijų vykdymą, teikti užsienio valiutų keitimo paslaugas, vykdyti saugojimo veiklą ir saugoti ir tvarkyti duomenis;

b) valdyti mokėjimo sistemas, nedarant poveikio 35 straipsniui;

c) vykdyti verslo veiklą, kuri nėra mokėjimo paslaugų teikimo veikla, atsižvelgiant į taikomus Sąjungos ir nacionalinės teisės aktus.

2. Kai mokėjimo įstaigos teikia vieną ar daugiau mokėjimo paslaugų, jos gali turėti tik mokėjimo sąskaitas, naudojamas išimtinai mokėjimo operacijoms.

3. Visos lėšos, kurias mokėjimo įstaigos gauna iš mokėjimo paslaugų vartotojų mokėjimo paslaugoms teikti, nelaikomos indėliu arba kitomis grąžintinomis lėšomis, kaip apibrėžta Direktyvos 2013/36/ES 9 straipsnyje, arba elektroniniais pinigais, kaip apibrėžta Direktyvos 2009/110/EB 2 straipsnio 2 punkte.

4. Mokėjimo įstaigos gali suteikti su mokėjimo paslaugomis, kaip nurodyta I priedo 4 arba 5 punkte, susijusį kreditą tik tuo atveju, jei tenkinamos visos šios sąlygos:

a) kreditas yra papildoma priemonė ir suteiktas tik mokėjimo operacijai įvykdyti;

- b) nepaisant nacionalinių taisyklių dėl kredito suteikimo kredito kortelėmis, dėl mokėjimo suteiktas ir pagal 11 straipsnio 9 dalį ir 28 straipsnį įvykdytas kreditas gražinamas per trumpą laikotarpį, kuris jokių būdu negali būti ilgesnis nei 12 mėnesių;
- c) toks kreditas nėra suteikiamas iš mokėjimo operacijai vykdyti gautų ar laikomų lėšų;
- d) mokėjimo įstaigos nuosavos lėšos, priežiūros institucijų nuomone, bet kuriuo metu yra pakankamos atsižvelgiant į bendrą suteikto kredito sumą.
5. Mokėjimo įstaigos nevykdo indėlių ar kitokių gražintinų lėšų priėmimo veiklos, kaip apibrėžta Direktyvos 2013/36/ES 9 straipsnyje.“
- 13 Direktyvos 2015/2366 78 straipsnis „Mokėjimo nurodymų gavimas“ suformuluotas taip:
- „1. Valstybės narės užtikrina, kad gavimo momentas būtų tas momentas, kai mokėtojo mokėjimo paslaugų teikėjas gauna mokėjimo nurodymą.
- Lėšos iš mokėtojo sąskaitos nenurašomos anksčiau nei gaunamas mokėjimo nurodymas. Jei gavimo momentas nėra mokėtojo mokėjimo paslaugų teikėjo darbo diena, laikoma, kad mokėjimo nurodymas gautas po jos einančią darbo dieną. Mokėjimo paslaugų teikėjas gali nustatyti laiką darbo dienos pabaigoje, po kurio bet kuris gautas mokėjimo nurodymas laikomas gautu po jos einančią darbo dieną.
2. Jei mokėjimo nurodymą inicijuojantis mokėjimo paslaugų vartotojas ir mokėjimo paslaugų teikėjas susitaria, kad mokėjimo nurodymas būtų pradėtas vykdyti konkrečią dieną ar tam tikro laikotarpio pabaigoje, arba dieną, kai mokėtojas pateikia lėšas mokėjimo paslaugų teikėjui, laikoma, kad gavimo momentas 83 straipsnio tikslais yra tą sutartą dieną. Jeigu sutarta diena nėra mokėjimo paslaugų teikėjo darbo diena, laikoma, kad mokėjimo nurodymas gautas kitą darbo dieną.“
- 14 Šios direktyvos 83 straipsnio „Mokėjimo į mokėjimo sąskaitą operacijos“ 1 dalyje numatyta:
- „Valstybės narės reikalauja, kad mokėtojo mokėjimo paslaugų teikėjas užtikrintų, jog po gavimo momento, kaip nurodyta 78 straipsnyje, mokėjimo operacijos suma būtų įskaityta į gavėjo mokėjimo paslaugų teikėjo sąskaitą ne vėliau kaip iki kitos darbo dienos pabaigos. Tas laikotarpis gali būti pratęstas dar viena darbo diena popierine forma inicijuotų mokėjimo operacijų atveju.“
- 15 Tos pačios direktyvos 87 straipsnio „Įskaitymo data ir disponavimas lėšomis“ 1 dalyje nustatyta:
- „Valstybės narės užtikrina, kad įskaitymo į gavėjo mokėjimo sąskaitą data būtų ne vėlesnė nei darbo diena, kurią mokėjimo operacijos suma įskaitoma į gavėjo mokėjimo paslaugų teikėjo sąskaitą.“
- 16 Direktyvos 2015/2366 I priede „Mokėjimo paslaugos [, numatytos 4 straipsnio 3 punkte]“ pateiktas veiklų, kurios laikomos tokiomis, sąrašas:
- „1. Paslaugos, kuriomis sudaromos sąlygos grynuosius pinigus įmokėti į mokėjimo sąskaitą, ir visos su mokėjimo sąskaitos tvarkymu susijusios operacijos.
2. Paslaugos, kuriomis sudaromos sąlygos grynuosius pinigus išimti iš mokėjimo sąskaitos, ir visos su mokėjimo sąskaitos tvarkymu susijusios operacijos.

3. Mokėjimo operacijų vykdymas, įskaitant lėšų mokėjimo sąskaitoje[,] atidarytoje vartotojo mokėjimo paslaugų teikėjo arba kito mokėjimo paslaugų teikėjo įstaigoje, pervedimą:

- a) tiesioginio debeto operacijų vykdymas, įskaitant vienkartinės tiesioginio debeto operacijas,
- b) mokėjimo operacijų vykdymas naudojantis mokėjimo kortele arba panašiu įrenginiu,
- c) kredito pervedimų vykdymas, įskaitant periodinio mokėjimo nurodymus.

4. Mokėjimo operacijų vykdymas, kai mokėjimo paslaugų vartotojui lėšos suteiktos pagal kredito liniją:

- a) tiesioginio debeto operacijų vykdymas, įskaitant vienkartinės tiesioginio debeto operacijas,
- b) mokėjimo operacijų vykdymas naudojantis mokėjimo kortele arba panašiu įrenginiu,
- c) kredito pervedimų vykdymas, įskaitant periodinio mokėjimo nurodymus.

5. Mokėjimo priemonių išdavimas ir (arba) mokėjimo operacijų aptarnavimas.

6. Pinigų perlaidos.

7. Mokėjimo inicijavimo paslaugos.

8. Informavimo apie sąskaitas paslaugos.“

Lietuvos teisė

- 17 Direktyva 2015/2366 į Lietuvos teisę perkelta Lietuvos Respublikos mokėjimų įstatymu, iš dalies pakeistu 2018 m. balandžio 17 d. Įstatymu Nr. XIII-1092 (TAR, 2018, Nr. 2018-6727) (toliau – Mokėjimų įstatymas), ir Lietuvos Respublikos mokėjimo įstaigų įstatymu, iš dalies pakeistu 2018 m. balandžio 17 d. Įstatymu Nr. XI-549 (TAR, 2018, Nr. 2018-6729).
- 18 Mokėjimų įstatymo 46 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad mokėtojo mokėjimo paslaugų teikėjas užtikrina, kad po mokėjimo nurodymo gavimo momento mokėjimo operacijos eurais, vykdomos Lietuvos Respublikoje ir į kitas valstybes nares, suma būtų įskaityta į gavėjo mokėjimo paslaugų teikėjo sąskaitą ne vėliau kaip iki kitos darbo dienos pabaigos, išskyrus šio straipsnio 3 dalyje nustatytą atvejį. Šis laikotarpis gali būti pratęstas viena darbo diena, kai mokėjimo operacija yra inicijuojama popieriniu dokumentu.
- 19 Direktyva 2009/110 į Lietuvos teisę perkelta Lietuvos Respublikos elektroninių pinigų ir elektroninių pinigų įstaigų įstatymu, kurio redakcija, taikytina pagrindinėje byloje nagrinėjamos faktinėms aplinkybėms, įsigaliojo 2018 m. rugpjūčio 1 d. (TAR, 2018, Nr. 2018-6730).
- 20 Šio įstatymo 5 straipsnyje nustatyta, kad fiziniams ar juridiniams asmenims, kurie nėra elektroninių pinigų leidėjai, draudžiama leisti elektroninius pinigus.

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

- 21 2016 m. spalio 13 d. *ABC Projektai, Bruc Bond* teisių perėmėja, gavo iš Lietuvos banko licenciją teikti mokėjimo paslaugas.
- 22 Taip ji įgijo teisę teikti šias mokėjimo paslaugas: mokėjimo operacijas, įskaitant lėšų, esančių mokėjimo sąskaitoje, atidarytoje mokėjimo paslaugų vartotojo mokėjimo paslaugų teikėjo įstaigoje arba kito mokėjimo paslaugų teikėjo įstaigoje, pervedimą, tiesioginio debeto pervedimus, įskaitant vienkartinius tiesioginio debeto pervedimus, mokėjimo operacijas naudojantis mokėjimo kortele arba panašia priemone ir (arba) kredito pervedimus, įskaitant periodinius pervedimus ir pinigų perlaidas.
- 23 2020 m. balandžio 16 d. Lietuvos bankas panaikino šią licenciją, remdamasis dešimčia motyvų, iš kurių tik su vienu yra susijęs šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą, t. y. tuo, kad *ABC Projektai* leido elektroninius pinigus neturėdama tokių pinigų leidėjo statuso ir taip pažeidė Lietuvos Respublikos elektroninių pinigų ir elektroninių pinigų įstaigų įstatymo (pagrindinėje byloje nagrinėjamos faktinės aplinkybės taikytinos redakcijos) 5 straipsnį.
- 24 Lietuvos bankas teigia, kad *ABC Projektai* klientų lėšas laikė ilgiau, negu tai reikalinga mokėjimo operacijoms atlikti. Jis nusprendė, kad iš klientų gautų lėšų pervedimas į sąskaitas, skirtas gautiems mokėjimams be konkrečios paskirties, ir jų saugojimas kelias dienas ar kartais kelis mėnesius, nepervedant lėšų į šių mokėjimų gavėjų sąskaitas, faktiškai yra elektroninių pinigų leidimas.
- 25 Šiuo klausimu Lietuvos bankas rėmėsi Lietuvos banko Priežiūros tarnybos pozicija dėl mokėjimo sąskaitose laikomų lėšų, patvirtinta Lietuvos banko Priežiūros tarnybos direktoriaus 2016 m. vasario 29 d. sprendimu Nr. 241–53. Iš šios pozicijos, kuri, anot Lietuvos banko, priimta pasikonsultavus su Europos Komisija, matyti, kad mokėjimo įstaiga gali priimti lėšas į mokėjimo įstaigos atidarytą mokėjimo sąskaitą tik kartu su mokėjimo nurodymu, kuris turi būti įvykdytas per Mokėjimų įstatymo nustatytus terminus, ir kad ji privalo imtis pakankamų priemonių, užtikrinančių, jog iš trečiųjų asmenų į mokėjimo įstaigos kliento mokėjimo sąskaitą patekusios lėšos nebūtų laikomos ilgiau, nei reikia mokėjimams atlikti. Nesilaikant prieš tai minėtų sąlygų, mokėjimo įstaigos mokėjimo sąskaitoje esančios lėšos laikytinos indėliais ar kitomis gražintinomis lėšomis arba elektroniniais pinigais.
- 26 *ABC Projektai* apskundė sprendimą panaikinti mokėjimo įstaigos licenciją Vilniaus apygardos administraciniame teisme (Lietuva). Šiam teismui atmetus ieškinį, *ABC Projektai* pateikė kasacinį skundą Lietuvos vyriausiajame administraciniame teisme, t. y. prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme.
- 27 *ABC Projektai* teigia, kad pirmosios instancijos teismas padarė teisės klaidą aiškindamas elektroninių pinigų leidimo sąlygas ir šis teismas nesilaikė 2019 m. sausio 16 d. Sprendime *Paysera LT* (C-389/17, EU:C:2019:25) pateiktų išaiškinimų. Jos teigimu, iš šio sprendimo matyti, kad kai mokėjimo paslaugą teikia ne elektroninių pinigų įstaiga ir mokėjimo paslauga teikiama neturint tikslo nei leisti, nei gražinti nominaliąją elektroninių paslaugų vertę, tokia mokėjimo paslauga nėra laikoma su elektroninių pinigų leidimu susijusia veikla.
- 28 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad iš minėto sprendimo 29 punkto matyti, jog elektroninių pinigų leidimas nėra „spontaniška“ veikla; ji atliekama turint tikslą sudaryti galimybę gražinti nominaliąją elektroninių pinigų vertę. Nagrinėjamu atveju *ABC*

Projektai neturėjo tikslo leisti elektroninius pinigus. Vis dėlto, kadangi kai kurie klientai nenurodė mokėjimų, kuriuos ketino atlikti, paskirties, šiems mokėjimams įvykdyti reikalingas lėšas ji saugojo ilgiau, nei reikalinga mokėjimo operacijoms įvykdyti, ir tik praėjus kuriam laikui jos grąžintos klientams.

29 Šis teismas patikslina, kad minėtoje byloje Teisingumo Teismas priėmė sprendimą dėl klausimo, ar elektroninių paslaugų įstaigos suteiktos mokėjimo paslaugos turėtų būti laikomos paslaugomis, susijusiomis su elektroninių pinigų leidimu, bet nenagrinėjo, kuo skiriasi mokėjimo įstaigų ir elektroninių pinigų įstaigų veikla.

30 Šiomis aplinkybėmis Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar tokiomis aplinkybėmis, kokios susiklostė nagrinėjamoje pagrindinėje byloje, kai mokėjimo įstaiga priima pinigines lėšas be konkretaus mokėjimo nurodymo jas pervesti tą pačią arba kitą darbo dieną ir lėšos lieka mokėjimo įstaigos sąskaitoje, skirtoje mokėjimo operacijoms atlikti, ilgiau negu teisės aktuose apibrėžtą mokėjimo paslaugos atlikimo terminą, mokėjimo įstaigos veiksmai laikytini:

a) mokėjimo įstaigos atliekamos mokėjimo paslaugos ar mokėjimo operacijos, kaip jos apibrėžtos Direktyvos 2015/2366 4 straipsnio 3 ir 5 punktuose, dalimi; ar

b) elektroninių pinigų, kaip jie apibrėžti Direktyvos 2009/110 2 straipsnio 2 punkte, leidimu?“

Dėl prejudicinio klausimo

31 Savo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2015/2366 4 straipsnio 3 punktą ir Direktyvos 2009/110 2 straipsnio 2 punktą turi būti aiškinami taip, kad mokėjimo įstaigos veikla, kurią sudaro lėšų iš mokėjimo paslaugos vartotojo gavimas, kai nedelsiant kartu su šiomis lėšomis nepateikiamas mokėjimo nurodymas ir dėl to jos lieka mokėjimo sąskaitoje, kaip ji apibrėžta Direktyvos 2015/2366 4 straipsnio 12 punkte, kurią tvarko ši įstaiga, yra šios mokėjimo įstaigos teikiama mokėjimo paslauga, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2015/2366 4 straipsnio 3 punktą, ar elektroninių pinigų leidimo operacija, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2009/110 2 straipsnio 2 punktą.

32 Direktyvos 2015/2366 4 straipsnio 3 punkte sąvoka „mokėjimo paslauga“ apibrėžta kaip viena ar daugiau šios direktyvos I priede nurodytų rūšių verslo veikla. Pagal šį priedą ši veikla apima, be kita ko, paslaugas, kuriomis sudaromos sąlygos grynuosius pinigus įmokėti į mokėjimo sąskaitą ir iš jos išimti, ir visas su mokėjimo sąskaitos tvarkymu susijusias operacijas, mokėjimo operacijų vykdymą, įskaitant atvejus, kai mokėjimo paslaugų vartotojui lėšos suteiktos pagal kredito liniją, konkrečiai kalbant, tiesioginio debeto operacijų vykdymą, įskaitant vienkartinės tiesioginio debeto operacijas, mokėjimo operacijų vykdymą naudojantis mokėjimo kortele arba panašiu įrenginiu ir kredito pervedimų vykdymą, įskaitant periodinio mokėjimo nurodymus.

33 Pagal minėtos direktyvos 4 straipsnio 5 punktą mokėjimo operacija – tai mokėtojo ar jo vardu arba gavėjo inicijuotas lėšų įmokėjimo, pervedimo arba išėmimo veiksmas, nesvarbu, kokie yra mokėtojo ir gavėjo vienas kitam priiimti įsipareigojimai.

- 34 Iš to matyti, kad kai mokėjimo paslaugų vartotojas suteikia mokėjimo įstaigai lėšų ir šios lėšos įskaitomos į mokėjimo sąskaitą, kurią ši įstaiga turi šio vartotojo vardu, šios operacijos iš esmės turi būti laikomos operacija, susijusia su mokėjimo sąskaitos tvarkymu, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2015/2366 4 straipsnio 12 punktą, taigi ir mokėjimo paslaugos, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 4 straipsnio 3 punktą, dalimi.
- 35 Taigi šios operacijos negali prarasti tokio kvalifikavimo vien dėl to, kad kartu su lėšomis, gautomis į minėtą mokėjimo sąskaitą, tą pačią ar kitą darbo dieną nepateiktas mokėjimo nurodymas.
- 36 Žinoma, Direktyvoje 2015/2366 mokėjimo paslaugų teikėjams nustatytos įvairios pareigos, be kita ko, susijusios su mokėjimo nurodymų įvykdymo terminu arba naudotinomis referencinėmis datomis. Konkrečiai kalbant, pagal Direktyvos 2015/2366 83 straipsnio 1 dalį valstybės narės reikalauja, kad mokėtojo mokėjimo paslaugų teikėjas užtikrintų, jog, gavus mokėjimo nurodymą šios direktyvos 78 straipsnyje nustatytais sąlygomis, mokėjimo operacijos suma būtų įskaityta į gavėjo mokėjimo paslaugų teikėjo sąskaitą ne vėliau kaip iki kitos darbo dienos pabaigos (šis laikotarpis gali būti pratęstas dar viena darbo diena popieriniu dokumentu inicijuotų mokėjimo operacijų atveju). Kiek tai susiję su data, kai mokėjimo operacijos suma įskaitoma į gavėjo sąskaitą, Direktyvos 2015/2366 87 straipsnio 1 dalyje reikalaujama, kad ši data būtų ne vėlesnė nei darbo diena, kurią mokėjimo operacijos suma įskaitoma į gavėjo mokėjimo paslaugų teikėjo sąskaitą.
- 37 Vis dėlto nė vienoje šios direktyvos nuostatoje nedraudžiama iš anksto įskaityti lėšų į mokėjimo sąskaitą siekiant įvykdyti būsimus mokėjimo nurodymus, įskaitant dar nepatikslintus mokėjimo nurodymus, ir nenustatytas terminas, per kurį, įskaičius į tokią sąskaitą tam tikrą sumą, ši suma turi būti panaudota mokėjimo operacijai atlikti.
- 38 Priešingai, kaip iš esmės pažymėjo generalinis advokatas išvados 55 punkte, Direktyvoje 2015/2366 yra minimi hipotetiniai mokėjimo paslaugų, kurioms tinkamai atlikti reikia, kad lėšos būtų iš anksto įskaitytos į mokėjimo sąskaitą be mokėjimo nurodymo, atvejai.
- 39 Iš tiesų šios direktyvos 4 straipsnio 23 punkte aiškiai numatytas tiesioginio debeto operacijų vykdymas iš mokėjimo sąskaitos, inicijuotas gavėjo remiantis mokėtojo jam duotu sutikimu. Tam, kad tokia mokėjimo operacija būtų tinkamai įvykdyta, reikia mokėtojo mokėjimo sąskaitoje iš anksto turėti šiai operacijai atlikti reikalingų lėšų.
- 40 Be to, pagal Direktyvos 2015/2366 10 straipsnio 1 dalį mokėjimo įstaigos įpareigojamos šios nuostatos a ir b punktuose numatyta tvarka apsaugoti visas iš mokėjimo paslaugų vartotojų arba per kitą mokėjimo paslaugų teikėją gautas lėšas mokėjimo operacijoms vykdyti. Šios direktyvos 10 straipsnio 1 dalies a punkte numatyta apsaugos tvarka aiškiai susijusi su situacija, kai šios lėšos darbo dienos, einančios po jų gavimo dienos, pabaigoje vis dar yra mokėjimo įstaigos žinioje ir dar nėra pervestos gavėjui arba pervestos kitam mokėjimo paslaugų teikėjui.
- 41 Tokį aiškinimą taip pat patvirtina Direktyvos 2015/2366 10 straipsnio 2 dalis. Iš tiesų šioje nuostatoje aiškiai numatytas atvejis, kai tam tikros vartotojo lėšos turi būti naudojamos būsimoms mokėjimo operacijoms, įskaitant atvejus, kai tokių lėšų suma yra kintama arba negali būti iš anksto nustatyta.

- 42 Be to, tai, kad pagal šios direktyvos 18 straipsnio 4 dalį mokėjimo įstaigoms tam tikromis sąlygomis leidžiama suteikti papildomą kreditą, būtų sunkiai suderinama su griežtu įpareigojimu kartu su kiekvienu mokėjimo nurodymu pervesti atitinkamas sumas į sąskaitą, iš kurios bus vykdomas atitinkamas mokėjimo nurodymas.
- 43 Atsižvelgiant į tai, svarbu pažymėti, kad lėšos į mokėjimo sąskaitą visada turi būti pervedamos siekiant įvykdyti mokėjimo nurodymus, neatsižvelgiant į tai, ar šie nurodymai jau patikslinti. Iš tiesų pagal Direktyvos 2015/2366 18 straipsnio 2 dalį mokėjimo įstaigos, teikiančios vieną ar daugiau mokėjimo paslaugų, gali turėti tik mokėjimo sąskaitas, naudojamas išimtinai mokėjimo operacijoms.
- 44 Be to, remiantis šios direktyvos 18 straipsnio 3 dalimi, lėšos, kurias mokėjimo įstaigos gauna iš mokėjimo paslaugų vartotojų mokėjimo paslaugoms teikti, nelaikomos indėliu arba kitomis gražintinomis lėšomis, kaip apibrėžta Direktyvos 2013/36 9 straipsnyje, arba elektroniniais pinigais, kaip apibrėžta Direktyvos 2009/110 2 straipsnio 2 punkte. Pagal jos 18 straipsnio 5 dalį mokėjimo įstaigos taip pat nevykdo tokių indėlių ar kitų gražintinų lėšų priėmimo veiklos.
- 45 Darytina išvada, kad, siekiant išvengti lėšų gavimo veiksmų perkvalifikavimo į indėlių ar kitų gražintinų lėšų gavimo veiklą, pagal Direktyvos 2015/2366 4 straipsnio 12 dalį sąskaitos, į kurias šios lėšos pervedamos, turi būti naudojamos tik mokėjimo operacijoms atlikti.
- 46 Kalbant apie galimą operacijų, kaip antai nagrinėjamų pagrindinėje byloje, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo nurodytą ir Lietuvos vyriausybės palaikomą perkvalifikavimą į elektroninių pinigų emisijas, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2009/110 2 straipsnio 2 punktą, pirmiausia reikia priminti, kad sąvoka „elektroniniai pinigai“, kaip ji suprantama pagal šią nuostatą, apibrėžiama kaip leidėjui pateikiamu reikalavimu išreikšta elektroninėse, įskaitant magnetines, laikmenose saugoma piniginė vertė, kuri išleidžiama gavus lėšas, skirta mokėjimo operacijoms atlikti ir priimama fizinių arba juridinių asmenų, neskaitant elektroninių pinigų leidėjo. Be to, atsižvelgiant į bendrą draudimą šiuo klausimu, įtvirtintą šios direktyvos 10 straipsnyje, mokėjimo įstaigoms neleidžiama leisti elektroninių pinigų.
- 47 Nors įrašymas į mokėjimo sąskaitą taip pat yra pinigine verte išreikštas reikalavimas atitinkamai įstaigai jos paslaugų vartotojo atžvilgiu, pateiktas gavus lėšų, iš šios Direktyvos 2009/110 2 straipsnio 2 punkte pateiktos elektroninių pinigų apibrėžties matyti, kad elektroninių pinigų išleidimas skiriasi nuo paprasto įrašymo į mokėjimo sąskaitą, nes, be kita ko, prieš panaudojant tokiam mokėjimui jie turi būti „saugomi“ elektronine forma, o tai reiškia, kad jie turi būti prieš tai išleisti, t. y. paversti piniginiu turtu, atskiru nuo pervedamų lėšų, ir kad jų, kaip mokėjimo priemonės, naudojimui turi pritarti kitas fizinis ar juridinis asmuo, nei elektroninių pinigų leidėjas.
- 48 Kaip pažymėjo generalinis advokatas išvados 66–69 punktuose, tam, kad veikla būtų priskiriama prie „elektroninių pinigų“ leidimo, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 2 straipsnio 2 punktą, bent jau būtina, kad būtų sudaryta sutartis tarp vartotojo ir elektroninių pinigų leidėjo, pagal kurią šios šalys aiškiai susitaria, kad šis leidėjas išleis atskirą piniginių turtą, lygų naudotojo sumokėtų pinigų piniginei vertei. Vis dėlto lėšų pervedimas ir laikymas mokėjimo sąskaitoje, nedelsiant nurodant atlikti šių lėšų vertės dydžio mokėjimo operacijų, nereiškia, kad mokėjimo paslaugos vartotojas davė aiškų ar netiesioginį sutikimą leisti elektrinius pinigus.

- 49 Iš bylos medžiagos nematyti, kad *ABC Projektai* kai kurias gautas lėšas pakeitė į elektronine, įskaitant magnetinę, forma laikomus pinigus, kuriuos galėtų naudoti juos savanoriškai priimančių klientų tinklas. Priešingai, iš visos informacijos matyti, kad lėšos buvo laikomos mokėjimo sąskaitose ir naudojamos tik atitinkamų vartotojų mokėjimo nurodymams vykdyti.
- 50 Be to, nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nurodytas 2019 m. sausio 16 d. Sprendimas *Paysera LT* (C-389/17, EU:C:2019:25) nėra tiesiogiai reikšmingas šiomis aplinkybėmis. Iš tiesų byloje, kurioje priimtas tas sprendimas, pareiškėja pagrindinėje byloje buvo elektroninių pinigų įstaiga, o ginčas toje pagrindinėje byloje buvo susijęs su elektroninių pinigų įstaigų nuosavų lėšų apskaičiavimo taisyklėmis. Nagrinėjamoje byloje pareiškėja pagrindinėje byloje neturi tokio statuso ir, atrodo, niekada neketino leisti elektroninių pinigų.
- 51 Galiausiai bet kuriuo atveju darant prielaidą, kad *ABC Projektai* nesilaikė kai kurių teisės aktuose nustatytų reikalavimų, taikomų vykdant mokėjimo nurodymus, arba pažeidė sutartines nuostatas, taikytinas pagrindinėje byloje minimos mokėjimo sąskaitos tvarkymui, tai nebūtinai reikštų šios paslaugų teikėjos vykdomas operacijas, t. y. elektroninių pinigų emisijas, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2009/110 2 straipsnio 2 punktą. Iš tiesų, jeigu operacija perkvalifikuojama dėl šio sprendimo 44 ir 47 punktuose nurodytų priežasčių, tai, kad mokėjimo paslaugų teikėjas nesilaiko tam tikrų teisės aktuose ar sutartyje nustatytų reikalavimų, žinoma, gali užtraukti jam atsakomybę, tačiau tokie pažeidimai savaime nereiškia, kad nagrinėjama operacija nebepatenka į Direktyvos 2015/2366 taikymo sritį.
- 52 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pateiktą klausimą reikia atsakyti: Direktyvos 2015/2366 4 straipsnio 3 punktą ir Direktyvos 2009/110 2 straipsnio 2 punktą turi būti aiškinami taip, kad mokėjimo įstaigos veikla, kurią sudaro lėšų iš mokėjimo paslaugos vartotojo gavimas, kai nedelsiant kartu su šiomis lėšomis nepateikiamas mokėjimo nurodymas ir dėl to jos lieka mokėjimo sąskaitoje, kaip ji apibrėžta Direktyvos 2015/2366 4 straipsnio 12 punkte, kurią tvarko ši įstaiga, yra šios mokėjimo įstaigos teikiama mokėjimo paslauga, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2015/2366 4 straipsnio 3 punktą, o ne elektroninių pinigų leidimo operacija, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2009/110 2 straipsnio 2 punktą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 53 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (penktoji kolegija) nusprendžia:

2015 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2015/2366 dėl mokėjimo paslaugų vidaus rinkoje, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 2002/65/EB, 2009/110/EB ir 2013/36/ES bei Reglamentas (ES) Nr. 1093/2010 ir panaikinama Direktyva 2007/64/EB, 4 straipsnio 3 punktą ir 2009 m. rugsėjo 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/110/EB dėl elektroninių pinigų įstaigų steigimosi, veiklos ir riziką ribojančios priežiūros, iš dalies keičiančios Direktyvas 2005/60/EB ir 2006/48/EB ir panaikiniančios Direktyvą 2000/46/EB, 2 straipsnio 2 punktą

turi būti aiškinami taip:

mokėjimo įstaigos veikla, kurią sudaro lėšų iš mokėjimo paslaugos vartotojo gavimas, kai nedelsiant kartu su šiomis lėšomis nepateikiamas mokėjimo nurodymas ir dėl to jos lieka mokėjimo sąskaitoje, kaip ji apibrėžta Direktyvos 2015/2366 4 straipsnio 12 punkte, kurią tvarko ši įstaiga, yra šios mokėjimo įstaigos teikiama mokėjimo paslauga, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2015/2366 4 straipsnio 3 punktą, o ne elektroninių pinigų leidimo operacija, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2009/110 2 straipsnio 2 punktą.

Regan

Csehi

Ilešič

Jarukaitis

Gratsias

Paskelbta 2024 m. vasario 22 d. viešame posėdyje Liuksemburge.

Kancleris

A. Calot Escobar

Kolegijos pirmininkas

E. Regan